EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 15.9.2014
COM(2014) 562 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

om genomförandet, resultaten och en samlad bedömning av Europaåret 2012 för aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

om genomförandet, resultaten och en samlad bedömning av Europaåret 2012 för aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna

1. INLEDNING

Den ökade förväntade livslängden och de låga födelsetalen kommer att leda till en kraftigt åldrande befolkning i EU. Man bortser ofta från det faktum att en åldrande befolkning först och främst faktiskt är ett gott resultat, särskilt eftersom det visar att man lyckats med att få ner dödstalen, och att ett växande antal friska äldre människor också innebär nya möjligheter. Istället ses detta ofta som ett hot mot en dynamisk ekonomi och hållbarheten hos de välutvecklade välfärdssystemen i EU.

Mot denna bakgrund föreslog kommissionen i september 2010[1] att 2012 skulle utnämnas till Europaåret för aktivt åldrande. Man betonade att fortsatt solidaritet mellan generationerna i synnerhet kommer att bero på om man kan se till att de som tillhör babyboomgenerationen stannar kvar längre på arbetsmarknaden och behåller hälsan, förblir aktiva och kan leva självständigt så länge som möjligt. Rådet och Europaparlamentet antog beslutet om Europaåret i september 2011[2] och lade till ”solidaritet mellan generationerna” i titeln.

I enlighet med beslutet om Europaåret för aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna (nedan även kallat *Europaåret*) behandlas i denna rapport genomförandet, resultaten och de samlade effekterna av Europaåret på grundval av slutsatserna av en extern utvärdering[3].

2. BAKGRUND

2.1. Förberedelser inför Europaåret

Det var under det slovenska ordförandeskapet första halvåret 2008 som man först förde fram tanken på ett Europaår för aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna. I juni 2009 inledde kommissionen ett offentligt samråd i syfte att vaska fram idéer och förslag från centrala intressenter och experter om hur man kunde få största möjliga genomslag med ett Europaår för aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna.

Rådet uttryckte sitt intresse för ett sådant initiativ i november 2009 i samband med att man uppmanade kommissionen att utveckla informationsåtgärder för att främja ett aktivt åldrande, bland annat genom ett Europaår.[4]

Det fanns ett brett val av teman – sysselsättning, hälsa och självständigt boende, delaktighet, solidaritet mellan generationerna – vilket var i linje med tidigare analyser och politiska initiativ för aktivt åldrande på europeisk och internationell nivå, och även med aktuella frågor

[1] KOM(2010) 462 slutlig, 6.9.2010.

[2] Europaparlamentets och rådets beslut nr 940/2011/EU av den 14 september 2011 om Europaåret för aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna (2012), EUT L 246, 23.9.2011, s. 5.

[3] *Evaluation of the European Year for Active Ageing and Solidarity between Generations 2012*, Ecorys, december 2012, grundad på analys av uppgifter från enkäter med nationella samordnare och nationella intressenter, intervjuer, skrivbordsundersökningar, analys av sociala medier och fallstudier.

[4] Rådets slutsatser av den 20 november 2009 om ett friskt och värdigt åldrande.

till exempel inom ramen för Europa 2020-strategin. Europaparlamentet förespråkade att solidaritet mellan generationerna skulle tas med[5].

Europaåret införll tio år efter FN:s internationella handlingsprogram om åldrandefrågor från Madrid[6], som betonade att ett centralt utvecklingsmål bör vara att ge äldre människor lika möjligheter att delta aktivt i ekonomin, samhället, kulturlivet och politiken.

2.2. Europaåret 2012 och dess mål

Europaåret 2012 syftade till att tackla de utmaningar som befolkningens åldrande i EU innebär när det gäller sysselsättning, delaktighet och självständigt boende. Tanken var att man skulle beakta både äldre människors behov och rättigheter och deras potential och möjligheter att bidra till ekonomin och samhället.

Det övergripande målet för Europaåret var att mobilisera relevanta aktörer för att främja ett aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna – medlemsstaterna, deras regionala och lokala myndigheter, arbetsmarknadens parter, det civila samhället och näringslivet, även små och medelstora företag.

De särskilda målen enligt artikel 2 i beslutet kan sammanfattas på följande sätt:

- Öka medvetenheten om värdet av ett aktivt åldrande och se till att denna fråga uppmärksammas politiskt.
- Stimulera till debatt, utbyta information och utveckla ömsesidigt lärande för att främja åtgärder för ett aktivt åldrande.
- Skapa en ram för EU:s och medlemsstaternas engagemang och konkreta åtgärder tillsammans med intressenterna.
- Främja verksamhet som bidrar till att motverka åldersdiskriminering[7] och få bort hinder och åldersrelaterade stereotyper.

2.3. Resurser

I beslutet om Europaåret 2012 anges ett budgetanslag på fem miljoner euro för perioden mellan januari 2011 och december 2012. Inga nya krediter allokerades till Europaåret, utan medlen hämtades från befintliga budgetanslag. Budgeten för Europaåret användes främst för att finansiera kommunikationsåtgärder (EU-webbplats, kommunikationsstöd till medlemsstaterna, publikationer, videor, press osv.). Mindre belopp reserverades för invigningsevenemanget i Danmark och avslutningsevenemanget i Cypern samt för utvärderingen av Europaåret.

[5] Europaparlamentets resolution av den 11 november 2010 om den demografiska utmaningen och solidariteten mellan generationerna (2010/2027(INI)).

[6] *United Nations Report of the Second World Assembly on Ageing*, Madrid, 8–12 april 2002. A/CONF.179/9.

[7] Se rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet.

Jämfört med andra Europaår hade Europaåret 2012 en mycket lägre budget. Därför fanns det inte möjlighet att tillhandahålla direkt finansiering till medlemsstaterna. Det påverkade dock inte deras engagemang. De tillgängliga medel som anslagits för kommunikation användes för att stödja många olika åtgärder på nationell nivå.

De externa utvärderarna kunde konstatera att de ledningsstrukturer och verktyg som används på EU-nivå var lämpliga och välfungerande.

3. EUROPAÅRET 2012 – GENOMFÖRANDE OCH CENTRALA ÅTGÄRDER

3.1. Åtgärder på EU-nivå

De flesta åtgärderna på EU-nivå var avsedda att stödja intressenter i medlemsstaterna och underlätta deras deltagande i Europaåret. EU-programmet genomfördes därför i nära samarbete med nationella samordnare för Europaåret och en koalition av intressenter. Den huvudsakliga åtgärden på EU-nivå var en informations- och kommunikationskampanj som genomfördes av ett externt företag.

Den centrala knutpunkten för kampanjen var webbplatsen för Europaåret[8]. Information fanns på 23 språk, men mycket av innehållet om specifika initiativ fanns tillgängligt bara på respektive nationellt språk och engelska. På webbplatsen gavs också tillgång till informationsmaterial som intressenter kunde använda vid sina egna evenemang.

Det externa kommunikationsföretaget upprätthöll ett nätverk för medierelationer i syfte att få största möjliga genomslag i medierna (tryck/online/audiovisuellt) för viktiga evenemang; dessa presenterades också i ett nyhetsbrev som skickades ut varje månad.

Fem publikationer gavs ut för att stödja intressenterna. Två av dessa fanns redan före Europaåret och innehöll fakta och statistik. Det gällde dels en särskild Eurobarometer om aktivt åldrande, som omfattar 27 medlemsstater och fem länder utanför EU samt ett särskilt faktablad för varje EU-land[9], dels Eurostats statistiska rapport om aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna[10].

En broschyr om att främja aktivt åldrande i Europa, som tagits fram tillsammans med Regionkommittén och Age Platform Europe publicerades också inför Europaåret för att informera intressenterna om EU-finansieringsmöjligheter som kunde vara relevanta för aktivt åldrande och uppmanade i synnerhet regionala och lokala intressenter att utnyttja dem på bästa sätt. En omständighet som motiverade den mindre budgeten för Europaåret 2012 var just att många åtgärder kunde finansieras genom befintliga program.

Social Europe-handboken *Demography, active ageing and pensions*[11] gav en översikt över befolkningsutvecklingen i EU och de politiska åtgärder som krävs för att ta sig an de

[8] http://europa.eu/ey2012

[9] http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_379_360_en.htm

[10] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-EP-11-001

[11] http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=6805

utmaningar som blir följden. Broschyren *EU:s bidrag till aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna*[12] innehöll mer information om de många olika EU-initiativ som kan stödja politiska beslutsfattare och intressenter i medlemsstaterna när det gäller att genomföra agendan för ett aktivt åldrande. Där betonas att ett aktivt åldrande kräver åtgärder på många olika områden som sysselsättning, pensioner, utbildning, hälsa, innovation, forskning, färdmedel, ICT och boende.

Kommissionen anordnade också flera evenemang och konferenser under året. Den externa utvärderingen bekräftar att kommissionen bidragit starkt till uppnåendet av målen för Europaåret 2012.

Invigningsevenemanget ”Stay Active – what does it take” anordnades i Köpenhamn den 18–19 januari 2012 av det danska ordförandeskapet. Två ministrar i den danska regeringen och två EU-kommissionärer höll anföranden under det två dagar långa evenemanget. I programmet behandlades en rad olika teman som arbetsmarknadsfrågor, hur man håller sig frisk och aktiv, inkludering och egenmakt, innovation och frivilligt arbete.

En konferens om att rapportera om åldrande och solidaritet mellan generationerna ägde rum i Bryssel den 19–20 mars. Syftet var att ge journalister möjlighet att utbyta åsikter om medierapporteringen om frågor som rör aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna.

Den 3 april 2012 anordnades konferensen ”Europeiska innovationspartnerskapet för aktivt och hälsosamt åldrande – från ord till handling” för att få återkoppling från berörda aktörer om hur partnerskapets åtgärder ska genomföras. Kommissionsledamoten László Andor höll ett inledningsanförande där han lyfte fram synergieffekterna mellan Europeiska året 2012 och partnerskapet.

Konferensen om goda styrelseformer för aktivt och hälsosamt åldrande, som anordnades i Bryssel den 4 juni 2012, visade att aktivt åldrande kräver ett integrerat politiskt beslutsfattande som omfattar olika förvaltningsnivåer och politikområden.

Konferensen om det aktiva åldrandets potential för samhället som hölls den 9–11 juli 2012 i Dublin, med ett inledningsanförande av kommissionsledamoten för forskning och innovation Máire Geoghegan Quinn, var inriktad på de mänskliga och sociala aspekterna och konsekvenserna av ett aktivt åldrande samt på förhållandet mellan åldrande, ekonomin och innovation. Man diskuterade också vidare forskningsbehov och lanserade publikationen *Population ageing in Europe: facts, implications and policies*, där resultaten av EU-finansierad demografisk forskning presenteras.

Kommissionens konferens ”One Step Up in later life” om lärande för ett aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna, som anordnades i Bryssel den 19–21 november 2012, lockade många deltagare från offentliga förvaltningar, t.ex. nationella samordnare för genomförandet av den europeiska agendan för vuxenutbildning, olika intressenter på internationell, europeisk och nationell nivå, högre utbildning och forskning, arbetsmarknadens parter, näringslivet samt projekt som finansieras inom Grundtvig-programmet för livslångt lärande. Konferensen ledde fram till ett memorandum och en rad bakgrundsdokument om

[12] http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=8710&langId=en

lärande för ett friskt och aktivt åldrande samt sysselsättning och lärande mellan generationerna.

En prisutdelning för Europaåret för aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna ägde rum den 13 november 2012 i Bryssel för att lyfta fram inspirerande människor och initiativ som har bidragit avsevärt till ett aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna. EU-kommissionären för sysselsättning, socialpolitik och inkludering, László Andor, korade vinnare i sju kategorier.

Det årliga EU-priset för tillgängliga städer (Access City), som delades ut av kommissionens vice ordförande Viviane Reding den 3 december 2012, uppmärksammade särskilt äldre människors behov av tillgänglighet. I juryn fanns även företrädare för äldreorganisationer. Avslutningsevenemanget för Europaåret 2012, ”From visions to actions”, ägde rum i Nicosia den 10 december 2012. Det inleddes med anföranden av Cyperns president och EU-kommissionär László Andor. I programmet behandlades en rad olika frågor, bland annat situationen idag vad gäller åldrande i EU och den outnyttjade potentialen hos äldre människor.

Utöver de insatser som kommissionen och ordförandeskapen tagit initiativ till, var även andra institutioner aktiva under Europaåret och verkade i nära samarbete med koalitionen av intressenter och det civila samhället.

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén var särskilt aktiv under Europaåret. Kommittén inrättade en samordningsgrupp som anordnade fem offentliga evenemang och en avslutningskonferens för Europaåret[13].

Regionkommittén bidrog också avsevärt till Europaåret genom att anordna ett forum den 14 februari 2014[14] för att främja nya initiativ på lokal och regional nivå och upprätta nya partnerskap för att främja ett aktivt åldrande och stärka solidariteten mellan generationerna.

Europaåret 2012 stöddes också av en bred koalition av det civila samhällets organisationer, under ledning av Age Platform Europe, som växte till över 60 medlemmar. Koalitionens medlemmar deltog i många olika initiativ under Europaåret och utvecklade en färdplan som presenterades vid inledningskonferensen den 18 januari 2012 i Köpenhamn.

I kapitel 3.6 av den externa utvärderingen betonas den starka komplementariteten mellan Europaåret 2012 och andra pågående politiska initiativ som vitboken om pensioner, det demografiska forumet, det andra hälsoprogrammet, rättsakten om tillgänglighet och i synnerhet Europeiskt innovationspartnerskap för aktivt och hälsosamt åldrande.

3.2. Genomförandet i de deltagande länderna

Alla deltagande länder (27 EU-länder, Island, Liechtenstein och Norge) utsåg en nationell samordnare. De nationella samordnarnas arbete inleddes i god tid före Europaåret och det första mötet hölls den 30 november 2010. De förberedde nationella åtgärder, stödde lokala och regionala insatser och försökte få alla relevanta aktörer att delta i Europaåret. De lade

[13] http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-closing-conference-ey2012

[14] www.cor.europa.eu/EY2012

fram nationella arbetsprogram för kommissionen med beskrivningar av nationella åtgärder som planerats för 2012[15].

De nationella arbetsprogrammen avspeglade de olika ländernas situation särskilt när det gäller behov som rör aktivt åldrande, politiska prioriteringar och fördelning av befogenheter samt tillgången till medel. Kommissionen föreslog ett antal gemensamma evenemang och insatser och bidrog bland annat till att anordna nationella inlednings- och avslutningsevenemang samt kampanjerna Generations@school och Seniorforce Day och EU-pristävlingen. Den externa utvärderingen bekräftar att insatserna var relevanta.

Inledningsevenemanget med totalt 4 500 deltagare fick starkt politiskt stöd, vilket bland annat visades genom medverkan av höga politiker.

I 15 länder utsågs 115 nationella ambassadörer för Europaåret 2012 i syfte att nå ut till en större publik. Ambassadörerna hade olika bakgrund – forskare, företrädare för icke-statliga organisationer, journalister, skådespelare och affärsmän och affärskvinnor. Antalet ambassadörer varierade från en (i Estland, Ungern och Polen) till 38 i Österrike.

Initiativet Generations@school föreslogs för att fira Europadagen för solidaritet mellan generationerna (den 29 april). Tanken var att föra samman elever och äldre människor i skolor och att stimulera till debatt mellan generationerna. Det var ett effektivt sätt att nå ut till skolor i hela EU och främja det lokala engagemanget i Europaåret. Initiativet fick också uppmärksamhet i medierna, särskilt på det lokala planet. Det stöddes av kommissionen genom dess externa kommunikationsföretag som tillhandahöll en särskild webbplats, vägledningsmaterial, resurser av olika slag och praktiskt stöd för vissa lokala initiativ.

European Seniorforce Day sammanföll med Internationella äldredagen (den 1 oktober) och syftade till att få äldre människor att engagera sig i frivilligt arbete. Initiativet fick ett brett stöd i hela EU och i de centrala evenemangen deltog höga politiker, tjänstemän och företrädare för icke-statliga organisationer och kända profiler som fungerade som ambassadörer för Europaåret 2012. Kommissionen stödde 25 av dessa evenemang. Den externa utvärderingen visade dock att detta initiativ inte fick lika stort genomslag som Generations@school, vilket kan ha berott på att informationen gick ut i ett sent skede och att initiativet inte hade ett lika tydligt format (se s. 52 och 79 i den externa utvärderingen).

Europaåret 2012 bidrog till att få fram ett stort antal initiativ för att främja ett aktivt åldrande i medlemsstaterna. Sammanlagt genomfördes 748 nationella och transnationella initiativ under året, och det antalet inkluderar bara de som presenteras på EU-webbplatsen. Det civila samhällets organisationer anordnade 291 av dessa initiativ. Tyskland, Spanien och Italien var de länder som hade lagt ut flest initiativ på EU-webbplatsen, följda av Frankrike, Österrike och Polen. Dessa insatser var i huvudsak inriktade på att utbyta kunskap och erfarenheter samt att öka medvetenheten.

Enligt de undersökningar som utvärderaren gjort (se kapitel 3.2 i den externa utvärderingen) var de teman som uppmärksammades mest delaktighet i samhället, följt av solidaritet mellan generationerna. Det faktum att temat för Europaåret var tillräckligt brett för att omfatta en rad olika aspekter välkomnas, eftersom intressenterna kunde välja de som var mest relevanta för

[15] http://europa.eu/ey2012/ey2012main.jsp?catId=986&langId=en

dem. Resultaten av online-enkäten med de nationella samordnarna tyder på att insatserna var lämpliga med tanke på medlemsstaternas och allmänhetens behov. De nationella samordnarna och intressenterna uppgav att de kunde välja lämpliga initiativ och anpassa dem till sina egna sammanhang och prioriteringar, ofta med stöd av det kommunikationsföretag som kommissionen anlitat.

3.3. Integrering av ett jämställdhetsperspektiv och social inkludering

Tanken på att integrera ett jämställdhetsperspektiv fanns med redan i förberedelsefasen inför Europaåret och detta avspeglades tydligt i koalitionen av intressenter och flera medlemsstaters arbetsprogram, där särskild tonvikt lades vid äldre kvinnors situation medan man fokuserade mindre på äldre mäns erfarenheter. Kvinnor var väl representerade bland de nationella samordnarna och deltagarna vid de evenemang som anordnades under Europaåret (se kapitel 5 i den externa utvärderingen).

Under Europaåret togs även en rad olika frågor upp som rör funktionsnedsättning, särskilt hälsa och självständigt boende för äldre. Initiativ som direkt eller indirekt behandlade funktionsnedsättning genomfördes på såväl europeisk som nationell nivå. Man såg till att evenemangen i stort sett hade god tillgänglighet och anordnade till exempel vid flera tillfällen teckenspråkstolkning och transport. EU-webbplatsen kunde läsas med större teckenstorlek men den externa utvärderaren påpekade att den kunde ha utformats på ett ännu mer tillgängligt sätt för t.ex. människor med syn- och hörselnedsättningar.

4. VILKA RESULTAT UPPNÅDDES GENOM EUROPAÅRET 2012?

4.1. Uppnådde Europaåret 2012 målen?

Enligt den externa utvärderingen påverkade Europaåret förutsättningarna för ett aktivt åldrande i positiv riktning både på europeisk och på nationell nivå. Målen och insatserna var relevanta och med det valda angreppssättet lyckades man uppnå målen, dvs. att öka medvetenheten, stimulera till debatt och ömsesidigt lärande, skapa en ram för engagemang och konkreta åtgärder samt bekämpa diskriminering på grund av ålder.

Målet att **öka medvetenheten** uppnåddes till stor del genom initiativ och evenemang på europeisk och nationell nivå, oftare riktade till relevanta organisationer och grupper i det civila samhället än till individer.

Initiativet Generations@school nådde ut till omkring 480 skolor och cirka 27 000 deltagare medan EU-pristävlingen fick in 1 300 tävlingsbidrag (inklusive de flesta evenemangen inom ramen för Generations@school). Över 11 000 personer deltog i European Seniorforce Day. Dessa initiativ drog stor uppmärksamhet till Europaåret 2012 och olika framgångar och positiva exempel som lyftes fram i tävlingen. Totalt fick Europaåret 2012 omfattande medieuppmärksamhet, med 6 162 tryckta artiklar, 3 432 online-artiklar och 329 inslag i tv och radio.

EU-webbplatsen var en viktig resurs för intressenterna men med 212 822 unika besökare lockade den färre besökare än tidigare Europaår (400 000 för Europaåret 2010 respektive 366 172 för Europaåret 2011). Man bör dock hålla i minnet att 19 länder också hade nationella webbplatser.

Allmänhetens och intressenternas användning av sociala medier var begränsad på EU-nivå men större i vissa länder. I till exempel Spanien användes Facebook och Twitter för att dela och sprida information om Europaåret 2012. I den spanska utvärderingen uppskattas man ha nått ut till 700 000 personer genom dessa kanaler.

Europaåret 2012 lyckades **stimulera den offentliga debatten** och **främja ömsesidigt lärande** kring temana aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna. Särskilt inledningsevenemangen i Köpenhamn och i de deltagande länderna hade omfattande multiplikatoreffekter. Många dialogevenemang av olika slag anordnades under Europaåret i alla deltagande länder. Man fokuserade också starkt på att sprida information om god praxis. EU-databasen var ett viktigt instrument för att dela information om framgångar och positiva exempel. Nationella och transnationella projekt främjade ömsesidigt lärande under hela året.

Behovet av att motverka **åldersdiskriminering** betonades vid många offentliga evenemang och i en rad olika projekt. Man framhöll också hur viktigt det är att förbättra möjligheterna till ett aktivt åldrande när det gäller arbetsmarknaden.

Europaåret 2012 tillhandahöll en **ram för åtaganden och konkreta åtgärder**. Att man lyckats mobilisera det civila samhällets organisationer kan betraktas som ett gott resultat. Regionala och lokala förvaltningar deltog också i betydande utsträckning, dock inte i alla länder.

Europaåret 2012 uppmuntrade några länder att antingen stärka sin nationella politiska agenda för ett aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna eller att utveckla nya strategier. I Österrike sjösattes till exempel en federal plan för äldre i januari 2012. I Spanien antogs en vitbok med en analys av de centrala faktorer som bestämmer äldre människors livskvalitet.

I en rad olika länder infördes nya program i samband med Europaåret: I Belgien inrättades i november 2012 ett nytt federalt äldreråd, i Irland beslutades att alla lokala förvaltningar i landet ska ha infört ett äldrevänligt program senast i slutet av 2013, och i Polen antogs i augusti 2012 ett nationellt program för äldres samhällsdeltagande för åren 2012–2013.

4.2. Vilka bestående resultat har Europaåret 2012 fått?

Under Europaåret 2012 utvecklades en rad olika verktyg för att utforma politiken i framtiden. Vissa lyckade evenemang och verksamheter upprepades 2013, till exempel EU-initiativet Generations@school. Vägledning för att utarbeta bättre politiska åtgärder på äldreområdet gavs i de vägledande principerna om aktivt åldrande, som godkändes av EU:s socialministrar den 6 december 2012[16].

De 19 vägledande principerna är indelade efter Europaårets olika teman: sysselsättning, delaktighet i samhället och självständigt boende. De är riktade till medlemsstaterna och andra relevanta förvaltningsnivåer och organisationer som har till uppgift att bidra till att ytterligare förbättra villkoren för ett aktivt åldrande. Tillämpningen av dessa vägledande principer skulle också bidra till uppnåendet av målen för sysselsättning och minskning av fattigdomen enligt Europa 2020-strategin, särskilt eftersom fler kan arbeta längre och tjäna in ytterligare pensionsrättigheter.

[16] Rådets förklaring om aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna (2012): Vägen framåt, 7.12.2012.

Ett annat verktyg för att främja den fortsatta strävan för att nå målen för Europaåret 2012 var det index om aktivt åldrande[17] som presenterades vid avslutningsevenemanget och som utarbetats under Europaåret i nära samarbete med FN:s ekonomiska kommission för Europa (Unece) och European Centre for Social Welfare Policy and Research i Wien. Indexet mäter olika aspekter av ett aktivt åldrande och kvantifierar den outnyttjade potentialen för varje land. Det bör göra det lättare för politiska beslutsfattare att fastställa utmaningar och den outnyttjade potentialen så att man kan främja ett mer aktivt deltagande av äldre personer i ekonomin och samhället och följa utvecklingen. Indexet vidareutvecklas nu så att det kan uppdateras med aktuella uppgifter och eventuellt även beräknas på regional och/eller lokal nivå.

Koalitionen presenterade en reviderad färdplan[18] den 10 december 2012 vid det cypriotiska ordförandeskapets avslutningsevenemang i Nicosia. Färdplanen omfattade en rad uppföljningsinitiativ som ska se till att Europaårets ambitioner drivs vidare. Ett av initiativen är att utveckla ett borgmästaravtal när det gäller befolkningsutvecklingen, i linje med borgmästaravtalet för hållbar energi[19]. Detta skulle tillhandahålla en åtaganderam för politiska beslutsfattare på lokal och regional nivå när det gäller att vidta nya åtgärder mot bakgrund av befolkningens åldrande. Man arbetar nu för att upprätta ett sådant borgmästaravtal inom ramen för Europeiskt innovationspartnerskap för aktivt och hälsosamt åldrande och dess arbetsgrupp för innovation för äldrevänliga byggnader, städer och miljöer[20].

Europeiskt innovationspartnerskap för aktivt och hälsosamt åldrande bidrar på ett betydande sätt till uppnåendet av målen för Europaåret 2012[21]. Europeiska kommissionen har slagit fast att befolkningens åldrande är en utmaning för samhället i alla EU-länder och har prioriterat frågan inom Innovationsunionen, ett av flaggskeppsinitiativen för Europa 2020-strategin. Det övergripande målet för partnerskapet är att det genomsnittliga antalet friska levnadsår i EU ska ha ökat med två år fram till 2020. Den strategiska genomförandeplanen för initiativet innehåller prioriterade åtgärder för att möta de utmaningar som befolkningens åldrande innebär genom innovation och är inriktad på tre huvudområden: förebyggande, vård och omsorg samt självständigt boende. De åtgärder för ett aktivt åldrande som utvecklats inom ramen för Europaåret 2012 kan fortsätta inom ramen för innovationspartnerskapet och kan därför även i fortsättningen bidra till uppnåendet av Europa 2020-strategins mål.

5. SLUTSATSER

Europeiska året för aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna lyckades mobilisera ett stort antal statliga och icke-statliga aktörer. Europaåret bidrog till att förmedla en mer

[17] http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=1837&furtherNews=yes

[18] http://www.age-platform.eu/images/stories/Updated_EY2012_Roadmap_Coalition_FINALVERSION1.doc

[19] http://www.covenantofmayors.eu

http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=8710&langId=en

[21] *Stöd till den strategiska genomförandeplanen inom det europeiska innovationspartnerskapet för aktivt och hälsosamt åldrande*, COM(2012) 83 final.

positiv bild av befolkningens åldrande genom att lyfta fram potentialen hos äldre människor och främja deras aktiva deltagande i samhället och ekonomin.

Många medlemsstater och organisationer i det civila samhället använde Europaåret som en möjlighet att utveckla nya initiativ eller förstärka de som redan finns. De verksamheter som startades i samband med Europaåret 2012 visade att det finns ett ökande intresse för aktivt åldrande. En rad olika verktyg har utvecklats eller håller på att utvecklas för detta ändamål, särskilt de vägledande principerna om aktivt åldrande, indexet om aktivt åldrande och borgmästaravtalet om befolkningsutvecklingen.

De politiska beslutsfattarna i medlemsstaterna uppmanas att använda dessa verktyg på bästa sätt. EU kommer att tillhandahålla fortsatt stöd i form av politisk vägledning, särskilt inom ramen för den europeiska planeringsterminen där rekommendationer om längre yrkesliv har riktats till de flesta medlemsstaterna och, på senare tid, även landsspecifika rekommendationer om vård och omsorg för personer med långvarigt vårdbehov. Aktivt åldrande är också ett viktigt område för sociala investeringar, vilket betonas i kommissionens meddelande *Sociala investeringar till stöd för tillväxt och sammanhållning*[22]. Här uppmanade kommissionen medlemsstaterna att använda de vägledande principerna om aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna samt indexet om aktivt åldrande.

Ett friskt och aktivt åldrande är därför en prioriterad investering för Europeiska socialfonden (ESF) under programplaneringsperioden 2014–2020. Projekt som främjar ett aktivt åldrande kan finansieras inom ramen för en rad olika EU-program och finansieringsinstrument. En av huvuduppgifterna för Europeiskt innovationspartnerskap för aktivt och hälsosamt åldrande är att anpassa programmen och instrumenten till de fastställda prioriteringarna för ett friskt och aktivt åldrande och undvika överlappning mellan de olika instrumenten.[23]

När det gäller temat självständigt boende inom Europaåret 2012 stöder kommissionen utarbetandet av en rapport om vård och omsorg för personer med långvarigt vårdbehov från kommittén för socialt skydd som publicerades i juni 2014. I rapporten undersöks hur klyftan mellan utbud och efterfrågan på sådan vård och omsorg kan hanteras genom lämpliga investeringar i åtgärder som minskar behovet och ökar effektiviteten, bl.a. genom användning av tjänster med möjliggörande teknik[24]. Rapporten bygger också på exempel från partner i innovationspartnerskapet. Man arbetar också vidare med dessa frågor inom innovationspartnerskapet, vilket visar hur EU kan stödja medlemsstaterna genom att underlätta utbytet av bästa praxis, genom att bedriva forskning och testa olika nya lösningar samt främja teknisk och social innovation.

Europaåret 2012 har bidragit till att föra upp aktivt åldrande på EU:s och många medlemsstaters politiska agenda med en sektorsövergripande flerpartsmodell. Vi måste bygga vidare på detta i framtiden. Den starka solidariteten mellan generationerna som kännetecknar

[22] COM(2013) 83 final, 20.2.2013.

[23] COM(2012) 83 final.

[24] Se forskningsstudien som stöder kommittén för socialt skydd (ICT-AGE): *Long Term Care Strategies for Independent Living of Elderly People* utförd av Gemensamma forskningscentrumet och Institutet för framtidsstudier.
http://is.jrc.ec.europa.eu/pages/EAP/eInclusion/carers_ICTAGE.html.

Europas samhällen och välfärdssystem kan, med en åldrande befolkning och strama budgetar, bara upprätthållas genom att man främjar ett aktivt åldrande i alla dess former.